

Balthasar Neumann Chor & Ensemble & Thomas Hengelbrock —*Missa en Si menor*

Palau Bach

Dissabte, 29 de gener de 2022 – 20 h

Sala de Concerts

Amb el suport de:

Membre de:

Programa

Agnes Kovacs, soprano

Bobbie Blommesteijn, soprano

Stephanie Firnkes, mezzosoprano

Anne Bierwirth, contralt

Matthias Lucht, contratenor

William Shelton, contratenor

Jan Petryka, tenor

Jakob Pilgran, tenor

Joachim Höchbauer, baix

Daniel Ochoa, baix

Balthasar Neumann Chor

Balthasar Neumann Ensemble

Thomas Hengelbrock, director

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

Missa en Si menor, BWV 232

Kyrie

Kyrie eleison

Christe eleison

Kyrie eleison

Gloria

Gloria in excelsis Deo

Et in terra pax

Laudamus te

Gratias agimus tibi

Domine Deus

Qui tollis peccata mundi

Qui sedes ad dexteram Patris

Quoniam tu solus Sanctus

Cum Sancto Spiritu

Credo (Symbolum Niceum)

Credo in unum Deum
Patrem omnipotentem
Et in unum Dominum
Et incarnatus est
Crucifixus
Et resurrexit
Et in Spiritum Sanctum
Confiteor unum baptisma
Et expecto resurrectionem

Sanctus

Sanctus
Osanna in excelsis
Benedictus qui venit
Osanna in excelsis

Agnus Dei

Agnus Dei
Dona nobis pacem

Durada aproximada del concert: 110 minuts, sense pausa.

#coral #nousreferents

Poema

L'arbre de l'esperança

L'arbre de l'esperança
i l'arbre de l'amor
sempre tenen raó.

Jaume C. Pons Alorda

La paraula màgica / Els estris de la llum (2009)

Palau de la Música Catalana

Celebrem la vida!

Missa en Si menor de Bach amb
Balthasar Neumann Chor &
Ensemble & Hengelbrock

El clave ben temperat de Bach amb
Evgeni Koroliov

L'Orfeo de Monteverdi
Europa Galante & Biondi

Concert per a piano núm. 2 de Chopin
Pires, Simfònica Gulbenkian
& Shimonov

Passió segons sant Mateu de Bach
Collegium Vocale Gent
& Herreweghe

Philharmonia Orchestra
& Rouvali

Yuja Wang

King Arthur i The fairy queen de Purcell amb
Vox Luminis

La consagració de la primavera de Stravinsky amb
Les Siècles & Roth

Integral de Simfonies de Brahms amb
Orquestra Simfònica de la
Ràdio Sueca & Harding

Més informació i
venda d'entrades a
www.palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Comentari

La *Missa en Si menor* de Johann Sebastian Bach és la seva obra coral més espectacular i transcendent, amb permís de les *Passions*. Una partitura en què arcaisme i modernitat s'articulen de forma magistral, amb un llenguatge compositiu profundament barroc que alhora assoleix un sorprenent grau d'atemporalitat. Val a dir que la consideració de “Gran Missa” (*Hohe Messe*) és en realitat pòstuma, una estratègia comercial de l'editor que la va publicar al segle XIX, sota la més que probable ascendència de la poderosa *Missa solemnis* de Ludwig van Beethoven. De fet, la concepció de la *Missa* de Bach com a obra tancada xoca amb la realitat històrica. No només no va poder escoltar-se sencera en vida de l'autor, sinó que va ser elaborada en moments i per a ocasions diferents, algunes de les quals difícilment s'acomoden a la litúrgia luterana. D'aquí ve la seva al·lusió com a missa llatina i fins i tot “catòlica”; denominació menys inconcebible –ha destacat un erudit com Nikolaus Harnoncourt– del que molts estarien disposats a acceptar.

Segons el que sembla, el “Sanctus” va ser interpretat el dia de Nadal del 1724, mentre que el “Kyrie” va sonar el 21 d'abril de 1733 en honor del nou elector de Saxònia, com també el “Gloria”, que seria aprofitat per a la posterior *Cantata de Nadal, BWV 191*, estrenada la dècada següent. De manera cronològicament inversa, l’“Osanna”, el “Benedictus” i l’“Agnus Dei” es basen en materials previs, la qual cosa ratifica la necessitat de qüestionar la noció d'originalitat o d'entendre la seva arrel romàntica, no necessàriament vigent en totes les èpoques. Si redefinim aquella noció com la qualitat de qui explota el seu art per generar un impacte genuí en l'oient –el contemporani, però amb un potencial que transcendeix les circumstàncies particulars–, molt probablement es podria aplicar a Bach. En qualsevol cas, el que sembla innegable és que el seu compromís fonamental, en el moment de crear, era amb Déu. Amb la difusió de la fe cristiana mitjançant el talent que li havia estat atorgat i que considerava –seguint l'evangèlica paràbola dels talents– que calia cultivar, tot evitant buscar la glòria personal o el reconeixement dels homes.

La *Missa en Si menor* resulta única no només per la seva extensió o pels recursos instrumentals i corals implicats, sinó també per la precisió arquitectònica amb què s'organitzen materials de procedència dispar, bo i alternant les intervencions de l'*stylus gravis* o *antiquus* amb l'atreviment i l'esplendor del modern *stylus majesticus*. Harnoncourt ha assenyalat que la seva grandesa no ha de ser forçosament expressada en forma de masses de so. Molt més afí a l'època de Bach, la cerca d'equilibri entre les parts instrumentals i vocals revela la textura de l'obra, la inventiva harmònica i les figures melòdiques. Una major transparència, des del coneixement de l'agrupament de notes i l'articulació de la frase, deixa veure el caràcter intricat de la partitura, la confluència i separació de línies que possibilita l'alquímia afectiva –patrimoni quasi exclusiu de la música– a través de la combinació del racional i el sensual. Dimensions humanes que es retroalimenten en aquesta *Hohe Messe* monumental, i que permeten a l'esperit elevar-se.

Jacobo Zabalo, *doctor en humanitats*

Biografies

Balthasar Neumann Chor

© Florence Grandidier

És un dels conjunts vocals més destacats del panorama internacional. La revista «Gramophone» va atribuir-li la condició de ser un dels “*millors cors del món*”. Ja sigui música del segle XVII o contemporània, el cor, fundat el 1991, sempre es basa en la passió i en una profunda comprensió de la música. Recupera, amb gran èxit, tresors musicals, presenta obres conegudes des perspectives noves i també entrellança la música amb altres formes d'expressió, com la literatura o la dansa. Els seus cantants poden ser degustats no solament des dels rengles del cor, sinó també com a solistes.

La qualitat artística, la versatilitat i la passió del Balthasar Neumann Chor marquen pauta internacional. Per això és convidat a actuar a les sales de concerts més prestigioses i als festivals més importants. A la Ruhrtriennale 2018 va estrenar l'oratori *Maria* de Jan Müller-Wieland. Igualment, és un habitual del Festival de Música de Schleswig-Holstein i del Festival d'Òpera de Munic. En gira ha estat pel Japó, la Xina, Mèxic i els Estats Units; i cada vegada és més present a l'Estat espanyol. A Hamburg i Freiburg, el Balthasar Neumann Chor actua periòdicament a diversos escenaris en el marc del seu propi cicle de concerts. L'octubre del 2020 va inaugurar una residència artística de diversos anys amb Thomas Hengelbrock al Château de Fontainebleau.

El cor gaudeix de grans èxits als escenaris internacionals d'òpera, des de Baden-Baden fins a Madrid i Nova York, per exemple amb *Orfeo ed Euridice* de Gluck amb coreografia de Pina Bausch o *Dido & Aeneas* de Purcell en una producció de Thomas Hengelbrock.

A més de treballar amb el Balthasar Neumann Ensemble, també ho fa amb la Concertgebouw Orchestra d'Amsterdam, Gewandhaus Orchestra de Leipzig, Tonhalle-Orchester de Zuric, Orquestra Simfònica de la NHK de Tòquio i la Sinfonieorchester de Basilea. Al seu podi hi són convidats prestigiosos, com Pablo Heras-Casado, Ivor Bolton i Howard Arman.

El cor ha rebut nombrosos premis: el Premi de Cultura de l'Estat de Baden-Württemberg, diversos premis Echo de Música Clàssica i el Premi Gramophone.

Malgrat les restriccions a causa de la pandèmia, el Balthasar Neumann Chor ha pogut dur a terme diversos projectes que han atret l'atenció internacional, gràcies al seu propi concepte de seguretat sanitària. Entre els quals, el primer concert coral a gran escala des de l'inici de la pandèmia com a obertura de la temporada a la Konzerthaus de Dortmund, dos concerts amb el *Requiem* de Brahms al Festspielhaus de Baden-Baden, una retransmissió de la *Missa en Si menor* de Bach des de l'Elbphilharmonie i una producció musical filmada al Château de Fontainebleau.

Les activitats dels conjunts Balthasar Neumann la temporada 2020-21 van ser acompanyades amb pel·lícules publicades en format de documentals: https://www.youtube.com/channel/UCFHV-0SbOMfAklr8J_keZVQ

Balthasar Neumann Ensemble

© Florence Grandidier

Com una de les principals orquestres del món de la interpretació històricament informada, el Balthasar Neumann Ensemble, fundat per Thomas Hengelbrock el 1995, continua obrint noves perspectives de la música de diverses èpoques, des del Barroc primerenc fins a la música moderna. Els seus membres encarnen la idea d'Europa: els músics provenen de 25 països diferents en els seus projectes. Té un repertori que abasta obres conegudes, però també posa llum a peces gairebé oblidades i en presenta d'altres completament noves. Amb una gran passió, Thomas Hengelbrock combina la música amb altres formes d'art, com ara la dansa i la literatura.

Actua a les sales de concerts més famoses d'Europa, com la Konzerthaus de Dortmund, Théâtre des Champs Élysées de París i Palau de la Música Catalana. Ha participat en produccions operístiques a Baden-Baden, París, Ais de Provença i Madrid, i intervé al Schleswig-Holstein Musik Festival, com també al Festival de Salzburg. Treballa amb freqüència amb directors convidats, com Teodor Currentzis, Pablo Heras-Casado i Duncan Ward.

Entre els seus CD té diversos àlbums aclamats internacionalment com a enregistraments de referència, entre els quals l'oratori *Elias* de Mendelssohn. I pel que fa als seus darrers llançaments en DVD, tenen *Agrippina* de Händel, amb Robert Carsen, i *La traviata* de Verdi, amb Rolando Villazón.

El Balthasar Neumann Ensemble és present arreu d'Europa en el marc de residències artístiques, actualment a Hamburg, Bolonya, Festspielhaus de Baden-Baden, Château de Fontainebleau i Festival d'Ais de Provença, entre d'altres.

A més d'un premi Gramophone, el Balthasar Neumann Ensemble ha rebut diversos premis Echo-Klassik i el Kulturpreis de Baden-Württemberg.

Thomas Hengelbrock i els seus conjunts també transmeten el seu entusiasme envers la música a les generacions més joves: a més de les nombroses activitats d'educació musical entorn dels seus concerts i el programa de beques de dos anys de l'Acadèmia Balthasar Neumann, els joves músics cubans particularment reben suport en projectes conjunts en el marc de la Cuban-European Youth Academy (CuE).

Malgrat les restriccions en el context de la pandèmia, el Balthasar Neumann Ensemble ha pogut dur a terme diversos projectes que han atret l'atenció internacional gràcies al seu propi concepte de seguretat sanitària. Entre aquests, una actuació presencial com l'únic conjunt internacional al Festival d'Ais de Provença, així com diversos concerts al Festival de Música de Schleswig-Holstein i un concert en *streaming* a la Mozartwoche de Salzburg. Juntament amb el Balthasar Neumann Chor van emprendre el primer concert coral a gran escala, com a obertura de la temporada de la Konzerthaus de Dortmund, i també un cap de setmana de residència al Festspielhaus de Baden-Baden i una retransmissió de la *Missa en Si menor* de Bach des de l'Elbphilharmonie.

Les activitats dels conjunts Balthasar Neumann la temporada 2020-21 van ser acompanyades amb pel·lícules publicades en format de documentals: https://www.youtube.com/channel/UCFHV-0SbOMfAklr8J_keZVQ

Thomas Hengelbrock, director

© Florence Grandidier

És un dels artistes més versàtils i interessants de la seva generació. Va fundar el Balthasar Neumann Chor & Ensemble, dues formacions de primera línia en la interpretació de música històricament informada, amb què gaudeix d'èxit internacional ja fa més de vint-i-cinc anys. També és un col·laborador molt reclamat per orquestres, com la Royal Concertgebouw Orchestra, les filharmòniques de Viena i Munic, Orchestre de París, Orchestre National de France i Tonhalle-Orchester de Zuric.

Com a descobridor entusiasta i inspirador de música, es dedica a un repertori que comprèn des de la música antiga, passant pels segles XIX i XX, fins a les obres contemporànies i que abasta tots els gèneres. A través dels seus projectes, com *Parsifal* amb instruments originals, acosta al públic composicions gairebé oblidades o permet la revaloració del repertori estàndard. Els seus programes de concert, que inclouen diverses èpoques, són llegendaris, i sovint revelen afinitats musicals sorprenents i presenten amb creativitat els temes seleccionats.

Thomas Hengelbrock va entrar ben aviat en contacte amb personalitats importants de la música contemporània, com Witold Lutosławski, Mauricio Kagel i Antal Doráti. La música més actual també forma part important de la seva activitat. Per exemple, va dirigir les estrenes mundials de l'oratori *Maria* de Jan Müller-Wieland a la Ruhrtriennale 2018 i de *Reminiszenz* de Wolfgang Rihm en la inauguració de l'Elbphilharmonie el gener del 2017. També treballa amb els compositors Jörg Widmann, Simon Wills, Lotta Wennäkoski, Qigang Chen i Erkki-Sven Tüür.

Com a director operístic, agafa la batuta als teatres d'arreu, com l'Opéra National de París, Théâtre des Champs Élysées, Teatro Real de Madrid, Royal Opera House de Londres, Covent Garden, Staatsoper de Berlín, així com als festivals de Baden-Baden, Ais de Provença i Salzburg. La tardor del 2020 Hengelbrock i els conjunts Balthasar Neumann també van obrir la seva pròpia residència artística durant diversos anys al Château de Fontainebleau.

Entre les produccions amb el Balthasar Neumann Ensemble, Thomas Hengelbrock també dirigeix *Dido & Aeneas* de Purcell o *Don Giovanni* de Mozart. Els projectes musicals literaris amb actors com Klaus Maria Brandauer, Johanna Wokalek i Graham Valentine són un altre eix de la seva tasca artística. Les seves pròpies versions de *Peer Gynt* de Grieg i de les *Escenes de 'Faust' de Goethe* de Schumann fusionen la música i la literatura universal i trastoquen les expectatives comunes. Amb la coreògrafa Pina Pausch emprengué una cèlebre producció d'*Orphée et Euridice* de Gluck a l'Opéra de París el 2005 que ha recorregut nombrosos països fins ara.

Thomas Hengelbrock és un promotor entusiasta de la música i anima els joves artistes per mitjà, entre d'altres, de l'Acadèmia Balthasar Neumann, que ell mateix va fundar, i del seu Cuban-European Youth Academy (CuE). El 2016 va rebre el Premi de Música Herbert von Karajan pels seus serveis a l'educació musical. A més, és patrocinador des de fa temps de l'associació de cures pal·liatives per a nens KinderPaCT.

Formacions

Balthasar Neumann Choir

Sopranos

Annemei Blessing-Leyhausen, Bobbie Blommesteijn, Kerstin Dietl, Theresa Dlouhy, Karin Gyllenhammar, Heike Heilmann, Cécile Kempenaers, Agnes Kovacs, Jennie Lomm, Katia Plaschka, Christine Süßmuth, Anna Wierød

Contralts i Contratenors

Yosemeh Adjei, Anne Bierwirth, Beat Duddeck, Stephanie Firnkes, Matthias Lucht, William Shelton, Ute Weitkämper

Tenors

Friedemann Hecht, Mirko Ludwig, Hermann Oswald, Jan Petryka, Jakob Pilgram, Christian Rathgeber, Florian Schmitt

Baixos

Andrey Akhmetov, Stefan Geyer, Joachim Höchbauer, Daniel Ochoa, Raimonds Spogis, Ulfried Staber, Hans Wijers

Preparador del cor

Frank Markowitsch

Balthasar Neumann Ensemble

Violins I

Daniel Sepec, Alfia Bakieva, Astrid Leutwyler, Anna Morozkina, Verena Schoneweg, Bettina Van Roosebeke

Violins II

Andrea Rognoni, Friedrich Kircher, Gisela Müller, Henriette Otto, Henry Tong, Muhammedjan Sharipov

Violes

Donata Böcking, Alaia Ferran, Rafael Roth, Mladen Somborac

Violoncells

Felix Knecht, Iris Guémy, Mara Miribung, Luis Zorita

Contrabaixos

Nicola dal Maso, Diego Zecharies

Flautes

Michael Schmidt-Casdorff, Ingo Nelken

Oboès

Tatjana Zimre, Valerie Colen, Rachel Heymans

Fagots

Jani Sunnarborg, Angel Alvarez

Trompa

Franz Draxinger

Trompetes

Moritz Görg, Rudolf Lörinc, Lukas Reiß

Timpani

Michael Juen

Orgue

Michael Behringer

Text

J. S. Bach: *Missa en Si menor*

Kyrie

Coro

Kyrie eleison

Senyor, tingueu pietat

Duetto

Christe eleison

Crist, tingueu pietat

Coro

Kyrie eleison

Senyor, tingueu pietat

Gloria

Coro

Gloria in excelsis Deo.

Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

*Glòria a Déu a dalt del cel
i a la terra pau als homes de bona voluntat.*

Aria

Laudamus te, benedicimus te, adoramus te, glorificamus te.

Us lloem, us beneïm, us adorem, us glorifiquem.

Coro

Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.

Us donem gràcies per la vostra immensa glòria.

Duetto

Domine Deus, Rex coelestis, Deus Pater omnipotens,
Domine Fili unigenite, Jesu Christe altissime,
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.

*Senyor Déu, Rei celestial, Déu Pare omnipotent,
Senyor, Fill unigènit, Jesucrist,
Senyor Déu, Anyell de Déu, Fill del Pare.*

Coro

Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem
nostram.

*Vós que lleveu el pecat del món, tingueu pietat de nosaltres;
Vós que lleveu el pecat del món, acolliu la nostra súplica.*

Aria

Qui sedes ad dextram Patris, miserere nobis.

Vós que seieu a la dreta del Pare, tingueu pietat de nosaltres.

Aria

Quoniam tu solus sanctus, tu solus Dominus,
tu solus altissimus Jesu Christe.

*Perquè Vós sou l'únic sant, Vós l'únic Senyor,
Vós l'únic Altíssim, Jesucrist.*

Coro

Cum Sancto Spiritu in gloria Dei Patris.
Amen.

*Amb l'Esperit Sant, en la glòria del Déu Pare.
Que així sigui.*

Credo (Symbolum Niceum)

Coro

Credo in unum Deum.

Crec en un sol Déu.

Coro

Patrem omnipotentem, factorem coeli et terrae,
visibilium omnium et invisibilium.

*Pare totpoderós, creador del cel i de la terra,
de totes les coses visibles i invisibles.*

Duetto

Et in unum Dominum Jesum Christum, Filium Dei unigenitum
et ex Patre natum ante omnia saecula.
Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero,
genitum, non factum consubstantialem Patri,
per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines
et propter nostram salutem descendit de coelis.

*I en un sol Senyor Jesucrist, Fill unigènit de Déu,
nascut del Pare abans de tots els segles.
Déu de Déu, llum de llum, Déu vertader de Déu vertader,
engendrat, no pas creat, de la mateixa naturalesa que el Pare;
per ell tota cosa fou creada. El qual per nosaltres els homes
i per la nostra salvació davallà del cel.*

Coro

Et incarnatus est de Spiritu Sancto
ex Maria virgine, et homo factus est.

*I, per obra de l'Esperit Sant,
s'encarnà de la Verge Maria i es feu home.*

Coro

Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato,
passus et sepultus est.

Crucificat després per nosaltres sota el poder de Ponç Pilat, pati i fou sepultat.

Coro

Et resurrexit tertia die secundum scripturas,
et ascendit in coelum, sedet ad dextram Dei Patris,
et iterum venturus est cum gloria judicare vivos
et mortuos, cuius regni non erit finis.

*I ressuscità al tercer dia, d'acord amb les Escriptures
i se'n pujà al cel; seu a la dreta del Pare
i tornarà gloriós a judicar els vius i els morts,
i el seu regnat no tindrà fi.*

Aria

Et in Spiritum Sanctum Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit;
qui cum Patre et Filio simul adoratur et conglorificatur;
qui locutus est per Prophetas.
Et unam sanctam catholicam et apostolicam ecclesiam.

*Crec en l'Esperit Sant, que és Senyor i infon la vida;
que procedeix del Pare i del Fill
i juntament amb el Pare i el Fill és adorat i conglorificat;
que parlà per boca dels profetes.
I en una sola Església, santa, catòlica i apostòlica.*

Coro

Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum.
Et exspecto resurrectionem mortuorum
et vitam venturi saeculi, Amen.

*Confesso que hi ha un sol baptisme per perdonar el pecat.
I espero la resurrecció dels morts
i la vida del món que ha de venir. Que així sigui.*

Sanctus

Coro

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth
Pleni sunt coeli et terra gloria eius.

*Sant, sant, sant és el Senyor Déu dels exèrcits.
El cel i la terra són plens de la seva glòria.*

Coro

Osanna in excelsis.

Hosanna a les altures.

Aria

Benedictus qui venit in nomine Domini.

Beneït el qui ve en nom del Senyor.

Coro

Osanna in excelsis.

Hosanna a les altures.

Agnus Dei

Aria

Agnus Dei qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.

*Anyell de Déu, que lleveu el pecat del món,
tingueu pietat de nosaltres.*

Coro

Dona nobis pacem.

Doneu-nos la pau.

També et pot interessar...

Palau Bach

Dimarts, 12.04.2022 - 19 h

Sala de Concerts

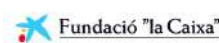
Collegium Vocale Gent

Philippe Herreweghe, director

J. S. Bach: *Passió segons sant Mateu*, BWV 244

Preus: de 35 a 120 euros

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Cardoner Grup – Catalonia Hotels & Resorts – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Col·legi Oficial d'Òptics Optometristes de Catalunya – Deloitte – Eurofirms Group – Fundació Antiques Caixes Catalanes - BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – La Fageda – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L.

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme, S.L. – Morera Casablanques S.L. – Teatre Romea – Veolia Serveis Catalunya S.A.U. – Salvador Viñas Amat

Membres Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Marta Barnes – professor Rafael I. Barraquer Compte – Mariona Carulla Font – Lluís Carulla Font – Carlos Colomer Casellas – Isabel Esteve Cruella – Pere Grau Vacarissas – Maria José Lavin Guitart – Anna Saura Miarnau – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – M^a. del Carmen Pous Guardia

An abstract painting featuring vibrant, wavy lines in shades of blue, orange, and white, set against a dark blue background. The lines create a sense of movement and depth, resembling a stylized landscape or a musical composition.

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

